

‘Ai mang bụi đỏ đi rồi!’
Huy Phương

Mar 22, 2020

Nữ danh ca Thái Thanh.

“Ai mang bụi đỏ đi rồi!” (Phạm Duy)

Khi hiệp định Geneve chia cắt đất nước 1954, chúng tôi là những đứa trẻ miền Nam vừa đến tuổi thiếu niên mười lăm, mười bảy, tuổi bắt đầu biết yêu đương và yêu thương những gì là nghệ thuật tinh túy cả văn học, mà phần lớn từ mảnh đất miền Bắc, đã theo phong trào di cư vào Nam. Trong đó những tác phẩm của các văn nghệ sĩ tên tuổi đã vào Nam, cũng như ngâm ngùi còn ở lại bên kia bờ vĩ tuyến, đã cho chúng tôi một đời sống tinh thần giàu có.

Những nhà sách có mặt khắp nơi, tình trạng xuất bản sách và nhạc phong phú, đài phát thanh và truyền hình hiện diện cho đến cấp tỉnh, tuy cần thiết cho một nền chính trị đang non yếu, nhưng văn nghệ đã có mặt khắp nơi. Nhiều ban thoại kịch, gánh cải lương, hát bội ra đời, không những trình diễn tại các thành phố lớn mà còn lưu diễn đến những vùng quận lỵ xa xôi.

Dân chúng đã làm quen với những buổi triển lãm hội họa, nhiếp ảnh. Âm nhạc đến với quần chúng từ những phòng trà sang trọng cho đến hang cùng ngõ hẻm, bình dân. Phong trào xuất bản những nhạc khúc có lời,

trình bày mỹ thuật trang nhã đã làm giàu cho những nhạc sĩ và cũng là thú vui sưu tập bình dân của tuổi trẻ thời ấy!

Thái Thanh là một điều gì đó tiêu biểu cho người nghệ sĩ Hà Nội sang cả của một thời. Tên tuổi của cô cùng với Ban Hợp Ca Thăng Long, kết hợp với những giọng hát, tiếng đàn, anh chị em ruột thịt trong gia đình là một ban hợp ca quý hiếm của miền Nam ngày ấy.

Nổi lên trên tất cả, giọng hát Thái Thanh kết tinh của nghệ thuật đương đại, với giọng “light lirico soprano,” đồng thời là căn bản âm nhạc dân tộc cội nguồn từ những cung bậc, luyến láy của nhạc chèo, quan họ, châu văn...

Ngoài ra, con người Thái Thanh còn một hình tượng tiêu biểu cho một hình ảnh của Hà Nội thanh lịch ngày trước, quê hương Tràng An quý phái, thanh lịch trong phong cách, giọng nói, lối sống khác xa với những gì chúng ta thấy và nghe về Hà Nội của hôm nay. Tiếng hát được xem là “réo rắt” của Thái Thanh được nhiều người thưởng ngoạn, từ giới bình dân, lao động cho đến giới trí thức hay sinh viên học sinh.

Những nhà phê bình âm nhạc đã dùng nhiều mỹ từ để phong tặng cho tài năng của Thái Thanh, như “Tiếng hát vượt thời gian,” “ Cây đại thụ trong làng văn nghệ sĩ Việt,” “Tiếng hát không có tuổi” hay “Đệ Nhất Danh Ca!” nhưng trên tất cả, tiếng hát Thái Thanh đã trở thành một huyền thoại trong làng âm nhạc Việt Nam, không là bản sao của ai và cũng không có ai có thể thay thế!

Thái Thanh là người ca sĩ đã chuyên chở đến tâm hồn người nghe những bản nhạc bất hủ của Phạm Duy cũng như Khánh Ly với những ca khúc của Trịnh Công Sơn. Dù là những ca sĩ huyền thoại nổi danh, nhưng lối sống và xử thế của hai ca sĩ này, trước sau, hoàn toàn khác nhau.

Sau 1975 các giới chức văn hóa ..VN mời Thái Thanh cộng tác nhưng cô đã khước từ, dù sau biến cố này, đời sống của giới văn nghệ có tên tuổi ở miền Nam lúc bấy giờ vô cùng khó khăn. Từ đó cho đến ngày sang định cư ở Mỹ năm 1985 Thái Thanh đã không có dịp trở lại sân khấu, dù khán giả vẫn mong đợi được gặp cô, trong Nam lẫn ngoài Bắc vì chính sách phân biệt của đảng cầm quyền.

Thái Thanh là một ca sĩ thanh sắc vẹn toàn, và trên hết, là một nhân cách đáng cho người đời kính trọng.

Bà từng bị tai biến mạch máu não năm 2000, mất trí nhớ, không còn nhận ra người thân. Nhưng nhờ nỗ lực tuyệt vời, bà dần khôi phục trí nhớ. Năm 2004, trong ngày lễ “Mother’s Day,” Thái Thanh đã lên sân khấu trình diễn “Ngày xưa Hoàng Thị” cùng với Ý Lan, với một phong cách rất trẻ trung.

Đã nhiều lần, danh ca Ý Lan, ái nữ nổi nghiệp của Thái Thanh, cho biết trên báo chí trong và ngoài nước là: “Mẹ tôi rất muốn về quê hương hát cùng nhưng tiếc là sức khỏe bà không cho phép. Vì vậy, trong mỗi đêm nhạc ở Việt Nam tôi đều thể hiện lại một số ca khúc gắn liền với tên tuổi của mẹ như một cách thay mặt bà!”

Với tôi và nhiều thính giả đã yêu mến tiếng hát và nhân cách của Thái Thanh, không tin rằng, trong thâm tâm, người ca sĩ này muốn có một ngày trở về Hà Nội hay Sài Gòn, nơi bà đã sống và bỏ ra đi, để hát cho “đồng bào tôi” nghe!

Báo chí trong nước cũng đưa tin, nhiều lần về hát ở Việt Nam, Ý Lan tiếc nuối vì Thái Thanh không thể về theo để hát cùng! Nhưng ca sĩ Thái Thanh có một đời sống thanh cao riêng, đẹp đẽ từ nhân dáng, giọng hát và nhân cách. Xin cứ để yên tĩnh cho đời sống riêng của người ca sĩ này, Thái Thanh không nhất thiết phải sống giống ai, ứng xử rập khuôn theo một “phong trào,” và cư xử hành động y như những người khác.

Trích Lưu Trọng Văn: “Có lần gã hỏi nhạc sĩ Phạm Duy tại sao không rủ Thái Thanh về, Phạm Duy bảo: tôi có rủ nhưng cô ấy lắc đầu. Gã hỏi: tại sao? Phạm Duy im lặng một lúc rồi khẽ nhún vai nói: cô ấy không hết giận. Gã hỏi tiếp sao giận dai vậy? Phạm Duy bảo: vì quá yêu. Cô ấy quá yêu... Vâng! Quá yêu! Nước ời!”

Vậy thì làm sao có chuyện Thái Thanh muốn về!

Thái Thanh đã từ giã chúng ta vào ngày Thứ Ba, 17 Tháng Ba, 2020, giữa lòng thủ đô tỵ nạn, hưởng thọ 87 tuổi. Tin ca sĩ Thái Thanh qua đời đã là một tin buồn, nhưng ở trong mùa đại dịch này, đó là một tin buồn gấp bội. Không lẽ trong ngày cuối cùng của cô, chúng ta không đưa được người ca sĩ hương sắc này đi được một đoạn đường như chúng ta đã có lần đưa tiễn những người yêu mến của chúng ta ra đi. Sao mỹ nhân và danh tướng cuối đời, hôm nay, lại phải chịu cảnh trái ngang như thế!

Nhớ đến Thái Thanh, chúng ta không thể quên giọng hát của cô, chỉ xin nêu ra đây, một vài ca khúc tiêu biểu: Dòng Sông Xanh, Nửa Hồn

Thương Đau, Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng, Ngàn Thu Áo Tím, Paris có
Gì Lạ Không Em, và Ngày Xưa Hoàng Thị....

Nói như Phạm Duy: “cuộc đời sóng nổi, xóa bỏ vết người!” Nhớ Thái
Thanh là nhớ đến một quãng đời trong quá khứ, với nỗi niềm thương
tiếc, mà ngày nay, dường như “Ai mang bụi đổ đi rồi!”

“Ai mang bụi đổ đi rồi!” Một dấu than đúng hơn là một dấu hỏi.